

РУСИН РУСИНОВ

Практическа стилистика

ПРОСТО
ИЗРЕЧЕНИЕ.
СИНТАКТИЧНО-
СТИЛИСТИЧНИ
ФИГУРИ

- © Русин Русинов – автор, 2000
© Трифон Калфов – художник, 2000
© Издателство “Абагар”, Велико Търново, 2000
ISBN 954-427-404-9

Русин Русинов

ПРАКТИЧЕСКА СТИЛИСТИКА

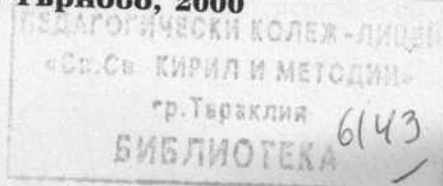
Просто изречение

Второ издание

ЧИТАЛЬНЫЙ ЗАЛ

**ИПК „СВЕТИ ЕВТИМИЙ ПАТРИАРХ ТЪРНОВСКИ“
Велико Търново, 2000**

ПРЕДГОВОР КЪМ ПЪРВОТО ИЗДАНИЕ

Започнах да пиша тази книга с едничкото желание да поднеса на читателите, преди всичко на учителите по роден език и на студентите по българска филология – бъдещи учители, едно по-системно изложение на най-важните въпроси из българския стилистичен синтаксис. Озаглавих я Практическа стилистика, понеже повече внимание отделям на стилистичната оценка на типовете и видовете прости изречения и техните структурни части, а също и на използването им в отделните колективни стилове на книжовния ни език. Но като се има предвид, че книгата е предназначена предимно за учители по български език и литература и за студенти, които се готвят за учители по роден език, става ясно защо стилистичната характеристика на синтактичните изразни средства е ориентирана главно към разговорния и художествения стил. Въпросите на теоретическата стилистика тук се засягат дотолкова, доколкото това е нужно, за да се внесе по-голяма яснота и убедителност в изложението. Все пак заглавието на труда е до известна степен условно, защото схващам задачата си не да давам конкретни препоръки относно използването на различните синтактични изразни средства, а обективно да разкрия, доколкото ми бе възможно, кои изразни средства в кои стилове се предпочитат и с каква цел, т. е. от стилистично гледище да характеризирам съществуващото в езика разнообразие от синтактични изразни средства.

Тъй като книгата не е учебник, позволих си да изоставя някои въпроси, напр. въпроса за стилистичното използване на вметнатите думи и изрази, а други – да разгледам по-общо.

В българската стилистика са рядкост студийните и монографичните изследвания по отделни синтактично-стилистични проблеми, а липсват и цялостни трудове по стилистичен синтаксис. (Тук не става дума за ценните трудове по синтаксис, с които се обогати през последните десетилетия нашата езиковедска наука.) Понеже много въпроси от българския стилистичен синтаксис са все още недостатъчно разработени, не всичко в книгата е изложено с еднаква задълбоченост и не всичко може да се смята за еднакво безспорно. Вероятно по някои от въпросите ще се появят спорове, а по други

в бъдеще ще се наложат известни корекции или допълнения. Но и в този си вид книгата, вярвам, ще изпълни основното си предназначение – да помогне на учителите за подобряване на езиковото и литературното обучение и на студентите за по-добрата им подготовка като бъдещи учители. Надявам се, че книгата ще бъде полезна и за всички граждани, които проявяват ревност към българския език и грижи за повишаване на езиковата си култура.

Авторът

ПРЕДГОВОР КЪМ ВТОРОТО ИЗДАНИЕ

Първото издание на тази книга излезе от печат преди повече от двацет години – през 1972 г. Тогава някои се опитаха да я отрекат, но читателите – учители, студенти, журналисти, общественици и пр. – я търсеха и ползваха. Книгата бе цитирана и включвана в списъка на използваната литература от немалко езиковеди, работещи в областта на синтаксиса и стилистиката. Нейното търсене, макар отдавна да е библиографска рядкост, продължава и днес. Посочена е сред препоръчваната литература в университетски програми по стилистика. Всичко това ме кара да мисля, че книгата не е остаряла и че от нейното преиздаване ще имат полза читателите.

В новото издание не са направени съществени промени (с изключение на някои дребни съкращения и подмяна на отделни примери).

8 декември 1994 г.

Авторът

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор към първото издание	5
Предговор към второто издание	6
Всеотдаен ревнител на българския език (<i>Ст. Георгиев</i>)	7
Бележки на редактора (<i>К. Цанков</i>)	9
Стилистика. Предмет и задачи на стилистичния синтаксис	11
Синтактични особености на колективните стилове	20
Синтактични особености на разговорния стил	23
Синтактични особености на художествения стил	28
Синтактични особености на научния стил	36
Синтактични особености на административния стил	39
Синтактични особености на публицистичния стил	42
Синтагмата като единица на стилистичния синтаксис	44
Стилистика на простото изречение	48
Утвърдителни и отрицателни изречения	48
Съобщителни, въпросителни и подбудителни изречения	53
Възклицателни изречения	65
Едносъставни изречения	70
Определено-лични изречения	70
Безлични изречения	72
Неопределено-лични изречения	76
Обобщено-лични изречения	78
Именни изречения	80
Кратки изречения	82
Непълни изречения	83
Стилистична характеристика на частите на изречението	89
Подлог	89
Сказуемо	91
Съгласуване на сказуемото с подлога	95
Сказуемно определение	98
Допълнение	99
Обстоятелство	102
Определение	104
Приложение	110
Стилистично значение на повторените части на изречението	112
Стилистични особености на еднородните части	114
Стилистично значение на обособените части	127
Стилистична употреба на обръщението	139
Приложение	
Синтактично-стилистични фигури	143
Повторение	143
Анафора и епифора	143
Спирално повторение	145
Отрицателно сравнение	146
Синтактичен паралелизъм	147
Градация	148
Антитеза и оксиморон	148
Риторически въпрос	149
Инверсия	150
Многосъюзие и безсъюзие	154
Литература	156